

tantum dimidiam partem, sed etiam illam quantitatem sufficere, quam non donasset, si de filiis cogitasset, aut illos se suscepturum scivisset.

71. *Donatio facta Ecclesiae, tantum usque ad legitimam revocatur ob liberos postea natos.* — Caeterum limitatur conclusio primo, si donatio facta est Ecclesiae vel aliis piis causis; tunc enim non nisi usque ad legitimam revocatur. Abbas, in c. fin. h. t. n. 5; Clarus, § *Donatio*. q. 23. n. 2; Molina, loc. cit. n. 10; Engel, h. t. n. 18; Covarruvias, loc. cit. n. 5; Pirhing, h. t. n. 43. et communis aliorum; tum quia Ecclesia, aliaque pia causa habentur instar liberorum, arg. Authen. *Si qua mulier*. c. de *Sacro Sanctis Eccles.* juxta communem doctorum. Donatio autem facta filio non in totum, sed tantum ad legitimam revocatur, lib. V. et VII. c. de *Inoff. Donat.*; tum quia donans Ecclesiae, vel aliis piis causis, principaliter Deo donat, quem utique, sicut et animam suam plus quam liberos amare censetur, ut bene observat Abbas, loc. cit. consequenter donaturus praesumitur, etsi de filiis adhuc suscipiendis cogitasset.

72. *Solvitur instantia ex jure.* — Nec obstat can. *Quicumque*. 43. caus. 17. q. 4. ubi Augustinus de episcopo, qui donatum Ecclesiae iterum restituit donatori ob liberos eidem natos, ita dicit: « In potestate habebat episcopus non reddere; sed jure fori, non jure poli. » Nam respondetur, quod per hunc textum imprimis confirmetur limitatio nostra quoad forum externum, per verba *Jure fori*: Dein per verba *Non jure poli* non innuitur obligatio ex justitia, vel lethali culpa, sed ex honestate aliqua et aequitate naturali; quatenus nempe Deo magis placitum est, magisque ad aedificationem populi cedit, si liberis postea natis totum donatori reddatur, uti explicat Glossa, ibid.; Molina, loc. cit., n. 10; Layman, lib. III. tr. IV. c. XII, n. 20; Engel, h. t. n. 18; Covarruvias, l. I. c. XIX. a. n. 5. longam pro favore nostro explicationem dicti textus faciens.

73. *Donatio remuneratoria non revocatur ob liberos postea natos.* — Limitatur conclusio secundo, donatione remuneratoria vel ob causam facta, ob jura et rationes n. 3. allegatas.

74. *Tertia causa principalis revocandi donationem est, si sit inofficiosa.* — Resp. VII. Tertia causa principalis revocandi donationem est; si sit inofficiosa id est, tanta, ut filiis

non maneat legitima (haec enim donatio inofficiosa dicitur tot. tit. c. de *Inoff. donat.*) tunc namque liberi tam extantes tempore donationis, quam postea nati post mortem donantis patris, vel matris novell. 92. revocare donatum possunt usque ad legitimam. L. I. V. VII. et VIII. c. de *Inoff. donat.* sive dein in unum aut plures filios, sive in extraneos facta sit inofficiosa donatio. L. I. eod. ibi: « Sive in quosdam liberos, sive in extraneos exhaust. » Porro facultas revocandi inofficiosam donationem etiam parentibus competere potest; si nempe liberi eorum tam excessivas donationes faciant, ut non remaneat eis de jure debita legitima, casu quo praefati donatores absque liberis, seu nepotibus moriantur. Molina, disp. 283. et alii. l. *Si filius*. 4. c. eod. Ratio est, quod querela inofficiosae donationis in omnibus fuerit introducta ad similitudinem inofficiosi testamenti, l. fin. c. de *Inoff. donat.* Querela autem inofficiosi testamenti parentibus competit. l. *Nam etsi*. 15. ff. de *Inoffic. testament.* ergo eisdem etiam querela inofficiosae donationis competit.

TITULUS XXV.

De Peculio Clericorum.

1. *Ratio continuationis.* — Opportune inter titulum de *Donationibus*, et titulum de *Testamentis*, praesens rubrica inseritur, ut melius intelligatur conditio bonorum, de quibus clerici vel in vita donationes, vel causa mortis testamentum, aliasque dispositiones facere, vel non facere possint.

§ I.

DE NATURA, AC DIVISIONE BONORUM, SEU PECULII CLERICORUM, EORUMQUE DOMINIO.

2. *Peculium clericorum, quid?* — Queritur I. Quid sit, ac significet peculium clericorum? Resp. esse, et significare idem, ac bonum, seu bona clericorum: quae in rubrica hujus tituli dicuntur *Peculium* ob quamdam similitudinem, quam habent cum laicorum peculio descripto, l. *Depositum*. 5. § fin. ff. de *Pecul.* ubi *Peculium* dicuntur illa bona, quae servi, et etiam filii familias a bonis do-

mini, vel patris separata habent. Quibus conformiter, quia bona sua clerici a bonis ad Ecclesiam immediate ac directe spectantibus, ejusdem Ecclesiae permisso separata de facto possident, non immerito *Peculium* vocantur. Appellatur etiam praefata clericorum bona diminuto vocabulo a sacris canonibus, ut tacite innuant, pauca et modica esse debere bona clericorum, qui pauperis Christi pauperumque Apostolorum vestigia sequi praeter ceteris tenentur. « Nam peculium dictum est quasi pusilla pecunia, sive patrimonium pusillum. » cit. l. *Depositum*. 5. § 3. ff. de *Pecul.*

3 et 4. *Est quadruplex. Patrimoniale nempe, quasi patrimoniale seu industriale.* — Queritur II. Quotuplicia sint bona clericorum? Resp. I. esse quadruplicia, videlicet, I. Patrimonialia. II. Quasi patrimonialia, seu industrialia. III. Parcimonialia. et IV. mere ecclesiastica. Bona *patrimonialia* dicuntur, et sunt illa, quae clericis ex haereditate, donatione, arte, aliave industria, vel causa profana, qua etiam laici acquirunt, sive ante, sive post clericatum susceptum obveniunt. Ita doctores communiter; nec est aliqua controversia de bonorum patrimonialium explicatione.

Bona *quasi patrimonialia* seu *industrialia* vocantur, quae clerici ex industria vel labore aliquo spirituali, et functionibus ecclesiasticis, veluti ex celebratione Missarum votivarum, concionibus, administratione sacramentorum, ex officio vicarii generalis, etc. absque ullo intuitu beneficii acquirunt. Neque in hoc est controversia inter doctores communiter asserentes bona illa quasi patrimonialia seu industrialia vocari, quae ex industria spirituali absque intuitu beneficii acquirunt. Disputant tamen, an his bonis annumeranda sint etiam illa bona, quae parochi, et curati acquirunt ex talibus functionibus spiritualibus, quas intuitu beneficii acquirunt, utpote non acquisituri, si beneficium non habent. Cujusmodi bona sunt, quae parochis ex benedictione nuptiarum, administratione sacramentorum, sepulchris, etc. obveniunt, atque de facto fructus stolae communiter appellantur.

5. *Stolae redditus secundum aliquos non sunt industrialia bona, sed ecclesiastica.* — Hostiensis siquidem in *Summa*. n. 3. h. t. Pro regula generali ponit omnia illa bona, quae clericus intuitu et respectu Ecclesiae vel beneficii acquirat, non acquisiturus, si non haberet

beneficium, nullatenus bonis patrimonialibus seu industrialibus, sed mere ecclesiasticis annumerari. Item novissime docet et ad longum probat Van Espen in *Jure ecclesiastico universo*, p. II. tit. XXXII. de *Peculio cleric.* c. i. a. n. 44. et cum ipso Boerius episcopus c. i. de *Testamentis*. n. 79. et 80. arg. l. *Castrense*. 11. ff. de *Castrensi pecul.* Nam sicut ibi peculium, seu bonum castrense dicitur, quod intuitu militiae acquirat filiusfamilias, non acquisiturus, si non militaret; vel si acquireret, tamen bonum castrense non esset: ita quod intuitu Ecclesiae seu beneficii acquiratur, non acquirendum, si beneficium non haberetur, bonum ecclesiasticum dicendum erit. Probatur etiam ex c. *Quia nos*. 9. de *Testamentis*, ubi pontifex manifeste indicare videtur, quoniam sint bona mere ecclesiastica, et quae non, statendo clericum de iis, quae ad eum non habito ad ecclesiam respectu pervenerunt, libere disponere, ac etiam testari posse; non item de illis, quae consideratione, seu intuitu Ecclesiae percipiunt: verba pontificis sunt ista: « Consultationi tuae taliter respondemus, quod licet clerici de his, quae paterna successione, vel cognationis intuitu, aut de artificio sunt adepti, seu dono consanguineorum, aut amicorum, non habito respectu ad Ecclesiam, pervenerunt ad ipsos, libere disponere valeant, de his tamen quae consideratione Ecclesiae (id est beneficii) percipiunt, nullum de jure possint facere testamentum. » Hoc ipso autem, quod de bonis his intuitu Ecclesiae acquisitis libere disponere nequeat clericus, bona industrialia non sunt; cum de istis juxta communem adversariorum liberrime disponere valeat.

6. *Probatur.* — Confirmatur: juxta communissimam etiam adversariorum, bona mere ecclesiastica sunt, et dicuntur illa, quae intuitu beneficii acquiruntur; atqui redditus stolae revera intuitu beneficii acquiruntur; plane enim illud proprie intuitu beneficii acquiri dici potest ac debet, quod clericus non acquireret, nisi beneficium haberet; ergo. Nec juvat dicere bona stolae non dari intuitu beneficii, sed intuitu industriae et laboris spiritualis in administrandis sacramentis, v. g. sepeliendis defunctis, benedicendis, nubendis, etc., habiti. Nam contra est, quod etiam redditus beneficiales dantur propter industriam et laborem spirituales, recitationem nempe divini officii (« beneficium enim datur prop-

ter officium, » c. fin. *de Rescript.* in 6.) et tamen non sunt bona industrialia: quia nempe, etsi clericus officium recitaret, non darentur, nisi clericus simul etiam beneficium haberet. Ergo etiam licet redditus stolæ dentur parochi propter industriam spiritualem, tamen quia non darentur, nisi beneficium parochiale haberet, nullatenus bona industrialia, sed mere ecclesiastica erunt, utpote intuitu Ecclesiæ seu beneficii acquisita. Et hæc sententia probabilitate sua certe non caret. Profecto enim negari vix potest rem aliquam proprie dici intuitu alicujus rei acquiri, quæ si non respiceretur, vel non adesset, non acquireretur, arg. c. i. *Castrense.* 11. ff. *de Castren. peculio.* et § 1. *Instit.* « Per quas personas cuique acquiri. » ubi in simili profectitium dicitur, quod intuitu patris datur filio, non dandum, si pater non respiceretur; juncto c. *Quia nos.* 9. *de Testament.*

7. *Juxta communem vero sunt bona industrialia.* — E contra alii, et quidem hodie communis doctorum docet præfatos stolæ redditus bona industrialia seu quasi patrimonialia esse; ita namque sentiunt Navarrus, tract. *de Reddit. eccles.* qu. 1. *Monito.* 49; Layman, lib. IV. tract. II. cap. III. n. 1; Engel, eod. n. 2; König, h. t. n. 2; Molina, disp. 142, n. 2. Ratio est, quia fructus seu redditus stolæ clericis etiam curatis non intuitu beneficii, sed præcise intuitu industriæ seu laboris spiritualis præstiti dantur tanquam stipendium et merces absque ullo tacito aut expresso onere superflua in causas pias erogandi, *Dignus est enim operarius mercede sua,* Lucæ, x, 7. ad quam mercedem ob labores spirituales percipiendam clerici non minus jus habent, quam laici ob labores profanos. Imo allegatæ Scripturæ verba proprie de clericis prolata sunt. Neque ex hoc, quod clericus eos non acquireret, si beneficium non haberet, dici debent intuitu beneficii acquisita; quia hoc esse videtur per accidens, cum dantes absque ullo respectu ad beneficium solummodo intuitu et consideratione industriæ et laboris spiritualis præstiti præfatos stolæ fructus parochi largiantur, largituri, etsi beneficium non haberet; dummodo desideratos labores spirituales illis exhiberet teste experientia, qua videmus, quod laici ob præstita sibi similia servitia spiritualia clericis mercedem et stipendium tribuant, sive sint beneficiarii, sive non.

8. *Præsentis, seu distributiones quotidianæ*

an sint bona industrialia? contraveniunt. — Alia controversia circa bona industrialia inter doctores est; an nempe distributiones quotidianæ, seu præsentis, ut vocant, bonis industrialibus, vel potius mere ecclesiasticis sint annumerandæ. Covarruvias, *de Testament.* in c. *Dum in officiis.* 7. *de Testament.* num. 14; Pirhing, h. t. n. 2; Engel, h. t. n. 4; cardinal. Tuschus, litt. D. conclus. 512, n. 1, citans Geminianum conclus. 85. super prin. num. 18. affirmativam docent. Ratio eorum est, quia etiam dari censentur tanquam stipendium et merces laboris.

9. *Probabilis est, quod non sint.* — Verum sententia contraria dicens eas bonis mere ecclesiasticis annumerari, probabilior est, eamque tenet Navarrus, *de Reddit. eccles.*, monit. 30, num. 2; Sanchez, lib. I, cap. II, d. b. 46, n. 4; Sarmiento, *de Reddit.* p. III. cap. v, n. 6; Van Espen, loc. cit. et alii. Ratio est, quia dictæ distributiones quotidianæ de ipsis bonis mere ecclesiasticis, seu redditibus beneficii ordinariè sumuntur, suntque tertia pars dictorum reddituum, ut patet ex concil. Trident. sess. 21. cap. III. atque intuitu beneficii acquiruntur, utpote non acquirendæ, si clericus beneficium non haberet, chorum accederet.

10. *Solvitur instantia.* — Nec refert, quod memoratæ distributiones sunt de facto pars separata a redditibus, et fructibus grossis, denturque tanquam merces propter industriam et laborem. Nam contra est: tum quia separatio postea facta non abstulit, nec auferre potuit naturam eorum, ac finem fundatorum volentium, ut non nisi ad pias causas applicentur; tum quia etiam ipsi redditus grossi sunt merces, et dantur propter industriam et laborem, recitationem nempe officii divini, c. fin. *de Præbend.* in 6. et tamen non sunt fructus industrialia. Nec enim in dignoscendis bonis ecclesiasticis, an sint mere industrialia, necne, ad id præcise attendi debet, utrum dentur propter laborem, et servitium; sed etiam, et quidem præcipue, qua intentione, pacto, et fine sint data, vel dentur. Quapropter cum distributiones quotidianæ non minus, ac ipsi fructus grossi, utpote horum pars, indeque desumpti, ex intentione pactoque tacito vel expresso fundatorum non nisi ad causas pias applicari valeant, nullatenus bona mere industrialia, sed mere ecclesiastica sunt, et manebunt, sicuti ante separationem fuerunt, non obstante quod ob laborem, et diverso modo acquirantur, cum

diversus lucrandi modus non variet finem, ob quem percipitur lucrum. arg. l. I. et l. *Legatum.* 4. ff. *de Administ. rerum ad civit. et Clem.* *Quia contingit.* 2. *de Relig. domib.*

11. *Bona parcimonialia, quid?* — Bona parcimonialia dicuntur, et sunt illa, quæ clerici ex redditibus mere ecclesiasticis ad congruam sustentationem sibi competentibus, parcus, ac honeste vivendo sibi subtrahunt, et congregant: ut, si clericus, considerato statu et conditione sua, pro honesta sustentatione de redditibus beneficii annuatim posset impendere mille et quingentos florenos, et tantum impendit mille florenos, erunt quingenti floreni residui bona parcimonialia. Ita doctores absque controversia.

12. *Ecclesiastica clericorum, quid?* — Bona tandem mere *Ecclesiastica* vocantur, et sunt illa, quæ intuitu, seu ratione et respectu Ecclesiæ, sive beneficii alicujus v. g. episcopatus, canonicatus, parochiæ, aut alterius beneficii titulo acquiruntur: uti sunt redditus eorum ordinari, v. g. decimæ, tractus agrorum, ad rerum ad beneficium ipsum pertinentium. Explicata itaque natura ad divisionem bonorum ecclesiasticorum, ulterius.

13. *Clerici habent perfectum dominium bonorum patrimonialium.* — Quæritur III. An clerici bonorum præfatorum habeant dominium? Resp. I. Bonorum patrimonialium habent clerici perfectum dominium. Ita omnes, textu claro, c. *Quia nos.* 6. h. t. supra n. 5. jam allegato. Ratio est, quia clerici sæculares nullo modo abdicarunt dominium bonorum temporalium uti religiosi: nec per ordinem, seu statum clericalem fiunt incapaces domini, tum nullo id jure, bene vero, quod dicit conclusio, probari valeat, tum juribus citatis, tum ex can. *Certe.* 18. can. 12. q. 1. ibi: « Qui volunt habere aliquid proprium, non eis aufero clericatum. »

14. *Et quasi patrimonialium seu industrialium. Infertur doctrina practica.* — Resp. II. Etiam bonorum quasi patrimonialium, seu industrialium dominium, perfectamque disponendi facultatem habent clerici sæculares. Navarrus, loc. cit. q. 1. *Monito.* 19; Engel, h. t. n. 2; Pirhing, h. t. n. 2; Layman, l. IV. tr. II. c. III. n. 1; Zoësius, h. t. n. 3; Sannig, eod. n. 2; Castro Palao, *de Justit. et jur.* disp. un. pun. 7, § 3, n. 3, ac communissima aliorum. Ratio est, quia clerici bona industrialia, ut puta merces laborum, absque ullo intuitu beneficii dantur: *Dignus est enim operarius mercede sua,* Lucæ, x, 7. vel

non ut merces laboris, saltem dantur sine omni tacito, vel expresso dantis pacto aut onere, eas in causas pias erogandi, juxta communem sensum fidelium, qui utique in hoc puncto maxime attendi debet. Et ex his duabus conclusionibus infertur, quod si clerici ex præfatis bonis quædam pro honesta sua sustentatione applicent, possint tantundem ex bonis ecclesiasticis superfluis sibi accipere, et expensa resarcire: quod etiam in *Theologia nostra morali,* tract. VII. disp. 4, n. 27, notavimus.

15. *Atque parcimonialium.* — Resp. III. Bonorum parcimonialium quoque verum dominium ac illimitatam de eis disponendi libertatem habent. Navarrus, loc. cit. *Monito.* 26. numer. 1; S. Thomas, 2. 2. q. 185. a. 7; Engel, h. t. numer. 7; Covarruvias, *de Testament.* cap. XVII. numer. 9; Lessius, l. II, cap. IV, n. 37, et alii, contra Abbatem, et nonnullos alios. Ratio est, quia parcimonialia desumuntur de bonis mere ecclesiasticis honestæ sustentationi clerici necessariis, suntque pars illorum, horum autem clerici perfecti sunt domini, ut statim sequenti conclusione probabimus, simulque conclusionem præsentem stabilimus: ergo. Omnes has tres conclusiones etiam in *Theologia nostra morali* jam dedimus, tract. VII, dist. 4, q. 3.

16. *Necnon ecclesiasticorum ad honestam sustentationem necessarium.* — Resp. IV. Clerici beneficiarii omnes etiam bonorum mere ecclesiasticorum perfectum dominium, perfectamque disponendi facultatem habent quoad illam partem, quæ honestæ eorum sustentationi competit, ac necessaria est. Divus Thomas, loc. cit.; Navarrus, loc. cit. et *Monito.* 43. ac 44. ubi solvit objectiones; Engel, h. t. n. 7; Lessius, loc. cit.; Covarruvias, loc. cit.; Layman, l. IV. tract. III. c. III. n. 2; Molina, disp. 145; Pirhing, h. t. n. 4. cum communissima aliorum contra Abbatem, in c. *Cum esses.* 40. n. 27. *de Testament.* qui tamen non ex professo, sed tantum per transitum quasi contrarium docet; uti bene observat Navarrus, loc. cit. *Monito.* 44.

17. *Probatur ex jure.* — Probatur conclusio ex jure c. un. *de Præbend.* in 6. ubi habetur, quod clericus debite non residens distributionum « perceptarum dominium non recipiat, nec faciat esse suas. » Pariformiter statuitur in concilio Tridentino, sess. 23. cap. I. *de Reform.* de episcopis, aliisque cle-

ricis debite non residentibus, « eos pro rata temporis absentia fructus suos non facere; » ergo per argumentum a sensu contrario quod fortissimum est apud Glossam receptam in c. *Cum Apostolica* 7. « de his quæ fiunt a prælatis, vers. *Datur intelligi* » si debite resident, præfatos fructus ecclesiasticos faciunt suos, saltem illos, qui honestæ sustentationi necessarii sunt.

18. *Probatur ex concilio Tridentino.* — Confirmatur ex eodem concilio Trident. sess. 24. cap. XII. ubi non tantum negative, sed et positive insinuat, et asserit clericos debite residentes « fructus facere suos: » dum de indebite absentibus sic ait: « Alioquin primo anno privetur unusquisque dimidia parte fructuum, quos ratione etiam præbendæ, ac residentie fecit suos. » ubi notanda verba; « Quos ratione præbendæ ac residentie fecit suos; » quibus concilium profecto manifeste indicat clericum debite præsentem, fructuum mere ecclesiasticorum acquirere et habere dominium, cum rem suam facere, et ejus dominium acquirere sint idem. arg. l. II, § 2. ff. *de Rebus credit.* et c. un. cit. *de Præbend.* in 6. ubi fructus suos facere et eorum dominium acquirere pro eodem sumuntur.

19. *Necnon ratione.* — Ratio conclusionis est, quia illa pars bonorum ecclesiasticorum, seu reddituum et fructuum beneficii ad sustentationem honestam necessaria, est vera et propria merces, justumque stipendium clericis pro officio, et obsequio Ecclesiæ præstito prorsus debitum; « cum secundum Apostolum, qui altari servit vivere debeat de altari; et qui ad onus eligitur, repelli non debeat a mercede, patet a simili, ut clerici vivere debeant de patrimonio Jesu Christi, cujus obsequio deputamur. » Et infra, « Dignum est, ut Ecclesiæ stipendiis sustententur, in qua et per quam divinis obsequiis adscribuntur, » c. *Cum secundum* 16. *de Præbend.* ubi, ut vides, clericorum sustentatio honestum vocatur *stipendium*, et merces obsequii Ecclesiæ præstiti: stipendium autem et merces laboris, et obsequii transit in dominium, laborem et obsequium præstantis, non tantum laici, sed etiam clerici: utpote qui non est deterioris conditionis ac ille, nec minus domini capax est.

20. *Confirmatur.* — Confirmatur: Exinde, quod clericus dicatur bonorum honestæ sustentationi necessarium habere perfectum dominium, plenamque de eis disponendi fa-

cultatem, nemini fit injuria aut præjudicium: nec pauperibus, nec aliis piis causis, nec intentioni fundatorum. Non pauperibus, et piis causis; quia hæ solummodo in superflua, non item in necessaria sustentationi bona jus habent; alias enim clericus sine illorum injuria, nec sibi dicta bona necessaria applicare posset. Non intentioni fundatorum, quia horum finis, videlicet, ut bona ab ipsis collata in piis causis impendantur; æque perfecte jam censetur impletus, dum clerico pro honesta sustentatione, ac si pauperibus, vel aliis piis causis dentur; cum necessaria clerici sustentatio etiam causis piis æquiparetur, cit. c. *xvi. de Præbend.* indeque æquale cum pauperibus, et aliis piis causis in bonis acceptis jus habeant; atqui exinde, quod pauperes, aliæque piæ causæ dicantur acquirere, et rerum habere dominium bonorum ecclesiasticorum sibi collatorum, plenamque de eis disponendi facultatem, non fit injuria intentioni fundatorum; ergo nec si eorundem bonorum domini dicantur clerici. Ratio utriusque est, quod dicta intentio fundatorum pariat tantum obligationem personalem stringentem dispensatores, vel administratores ad hoc, ut bona ab ipsis collata in piis causis distribuant, quo semel factum censetur perfecte impleta, neque ulterius se extendit, nec amplius obligat piis causis, quæ eorum bona acquirunt; ut proinde de iis tanquam perfecti domini pro libitu disponere valeant.

21. *Doctrina practica.* — Ex quibus colligitur clericos non tantum de bonis patrimonialibus et industrialibus, sed etiam parcimonialibus, id est, illis bonis, quæ parcius, ac tenentur, vivendo reservant de mere ecclesiasticis ad honestam sustentationem necessariis remanent, posse pro libitu disponere, et de illis ditare consanguineos, eisque succurrere. Et quidem de dominio bonorum hucusque recensitorum doctores satis communiter conveniunt, ita ut specialis et difficultas et controversia de eis non sit. Celeberrima autem controversia inter eosdem versatur circa dominium bonorum mere ecclesiasticorum superfluum, id est, illorum, quæ ad honestam sustentationem clericis necessaria non sunt: Hinc de illis specialem paragraphum facimus.

§ II.

DE CLERICORUM BONIS ECCLESIASTICIS SUPERFLUIS, SIVE ILLIS, QUÆ AD EORUM HONESTAM SUSTENTATIONEM NECESSARIA NON SUNT.

22. *Utile et necessarium scitu est, an superfluum bonorum dominium habeant clerici necne?* — Queritur, an clerici bonorum ecclesiasticorum superfluum dominium habeant. Notandum prius hanc quæstionem non esse mere speculativam, sed summe practicam, indeque scitu summe utilem ac necessariam. Enimvero si clerici dictorum bonorum verum habent dominium, facile probari potest eos ad restitutionem non teneri, si quid de iis ad causas profanas expendunt; sed tantum ad agendam poenitentiam ob peccatum, quod impendendo dicta bona ad causas profanas committunt. Si autem dominio præfatorum carent, non tantum peccant, sed etiam ad restitutionem tenentur, si quid de memoratis bonis ad profanas causas applicent.

23. *Allegantur doctores affirmativam tenentes.* — Circa hanc quæstionem duæ immediate sibi oppositæ celebres sunt sententiæ: una nempe, quæ dicit, clericos etiam bonorum superfluum ecclesiasticorum verum habere dominium. Ita docent Covarruvias, in c. *Cum in officiis*, 7. n. 3. *de Testament.*; Molina, disp. 143. n. 2; Barbosa, l. III. *Jur. eccles.* un. cap. XVII; Fagnanus, in c. *Si quis sane*, ult. h. t.; Lessius, l. II. c. IV. dub. 6. n. 44; Layman, l. IV. tract. II. c. III. n. 3; Sanchez, in *præcepta Decalogi*, l. II. c. XX. n. 24; Pirhing, h. t. n. 5; Filiaci, Valent. Bonac. Reginald. Haunoldus, et recentiores communiter.

24. *Probatio eorum ex jure.* — Probatio hujus opinionis, atque fundamentum principale desumitur ex c. un. *de Præbend.* in 6. et concilio Trident., sess. 22. *de Reform.* cap. III; sess. 23. cap. I. et sess. 24. cap. XII, in quibus locis aperte habetur, quod clerici sæculares beneficiati debite non præsentem dominium fructuum seu bonorum ecclesiasticorum non acquirant, nec eos faciant suos, uti constat ex textibus supra n. 17 et 18. allegatis: ergo a sensu et argumento contrario, si debite sunt præsentem, dominium acquirunt, eosque faciunt suos.

25. *Probatio ex bulla Julii III.* — Probatur etiam ex bulla Julii III. *Cum sicut nobis*, edita 1550, et durante concilio Tridentino publicata (invenitur in tom. I. *Bullarii.*) ubi § 1.

ita loquitur Pontifex: « Pecunias, et res alias, occasione ecclesiarum, monasteriorum, et beneficiorum ecclesiasticorum provenientes, postquam ad manus beneficiatorum pervenerunt, et cum aliis ipsorum beneficiatorum fructibus commixti sunt, etc. non ulterius in ecclesiasticis, sed potius in ipsorum beneficiatorum propriis, et ab eis acquisitis bonis judicari, et propterea quodammodo pro sæcularibus et profanis haberi, » etc.

26. *Probatio ex ratione.* — Probatur ulterius ratione, et argumento sequenti; clerici etiam juxta contrariam sententiam sunt veri domini reddituum seu bonorum mere ecclesiasticorum, honestæ sustentationi necessariorum; ergo etiam sunt domini superfluum. Consequentia probatur. Clerici beneficiati, redditus omnes ecclesiasticos tam necessarios, quam superfluos promiscue et commixtim accipiunt: ergo dici non potest, quod aliquorum acquirant dominium, et aliorum non acquirant; sed dici necessario debet, quod si unus, etiam alterius generis bonorum promiscue acceptorum acquirant, et habeant dominium: præsertim quia etiam pecuniæ propriis ita mixtæ transeunt in dominium illius, cujus pecuniis miscentur; saltem si discerni amplius nequeant.

27. *Probatio a simili.* — Confirmatur hoc argumentum a pari: Quando quis alieni centum v. g. florenos ad instituendam peregrinationem dat hoc fine et pacto, ut, quod necessariis expensis superest, det pauperibus, acquirat acceptor verum dominium tam superfluum quam necessarium, quamvis cum obligatione superflua in pauperes erogandi: ergo idem dicendum de clericis accipientibus bona ecclesiastica tam necessaria, quam superflua promiscue hoc pacto, et conditione, ut necessaria sustentationi superflua tribuant pauperibus, et aliis piis causis. Ita argumentatur Layman, lib. IV. tract. II. cap. III. n. 4. et ex ipso Pirhing, h. t. n. 5. ac plures alii.

28. *Confirmatio ratione juris.* — Probat adhuc n. 23. allegatam opinionem doctorum ibi citatorum, quando habetur certum, ac manifestum fundamentum, non debet, nec expedit clericis gravissimam obligationem, et periculosissimum conscientie onus imponi; sed qui docent clericos non esse dominos superfluum, hoc ipso imponunt eis sine manifesto fundamento gravissimam obligationem, et periculosissimum conscientie